

DZIEŁO KRONIKARSKIE

(Pierwsza i druga Księga Kronik oraz Księgi Ezdrasza i Nehemiasza)

Dzieło kronikarskie

Przypomnijmy, że współczesna bibliistyka w ramach dużego zbioru ksiąg historycznych, które w naszym kanonie znajdują się po Pięcioksięgu, wyodrębniła cztery grupy pism. Do tej pory poznaliśmy pierwszą z nich, tzw. Historie deuteronomiczną. Kolejną grupę utworów tworzą: Pierwsza i Druga Księga Kronik oraz Księgi Ezdrasza i Nehemiasza. Umownie nazywa się te pisma „dziełem kronikarskim”, a ich autora „Kronikarzem”. Dzieło kronikarskie jest młodsze od historii deuteronomicznej i powstało w czasie, kiedy judaizm stawał się dojrzałą rzeczywistością, a więc po powrocie z niewoli babilońskiej (538 r. przed Chr.). Księgi tworzące dzieło kronikarskie opowiadają dzieje od początków ludzkości (od Adama) aż do V w. przed Chr. Trzeba jednak zaznaczyć, że kronikarz opisując dzieje Narodu Wybranego znał już wcześniej księgi historyczne i zaczerpnął z nich wiele materiału, a nawet powtórzył dosłownie, zwłaszcza z Księgi Samuela i ksiąg Królewskich. Autor dzieła kronikarskiego przedstawia nieco odmiennie niektóre wydarzenia, znane nam już z wcześniejszych ksiąg. Jest to spowodowane chociażby większym dystansem czasowym względem minionych faktów, a także innym kontekstem jego działalności. Takim przykładem jest mocno wyidealizowana postać króla Dawid. Kronikarz uwypuklając rolę dynastii Dawida w historii zbawienia, chce podtrzymać wiarę Izraela w realizację obietnic danych temu władcy. W centrum dzieła kronikarskiego znajduje się świątyni i kult, a Izrael jako lud Boży powinien tworzyć wspólnotę gromadzącą się wokół domu Bożego dla sprawowania czynności kultycznych. Jeszcze kilka słów o Kronikarzu, jak zazwyczaj nazywa się autora Ksiąg Kronik oraz Ksiąg Ezdrasza i Nehemiasza. Duża część biblistów przyjmuje, że nieznany nam z imienia autor natchniony zredagował obszerne dzieło historyczne. Dokonał syntezy dziejów Izraela, które zawarł na kartach ksiąg Kronik, Ezdrasza i Nehemiasza. Redagując księgi Ezdrasza i Nehemiasza, autor ten korzystał z różnych dokumentów hebrajskich i aramejskich. Miał do dyspozycji pamiętniki kapłana Ezdrasza oraz świeckiego reformatora izraelskiej wspólnoty, Nehemiasza. Kronikarz korzystał ze źródeł, których nie uwzględnili poprzedni autorzy. Ta różnorodność wykorzystanych przez niego tekstów źródłowych tłumaczy dwujęzyczność (język hebrajski i aramejski) ksiąg Ezdrasza i Nehemiasza, które powstały u schyłku epoki perskiej, a więc w okresie od końca IV w. do połowy III w. przed Chr.

Tematyka dzieła kronikarskiego

Pierwsza i Druga Księga Kronik początkowo tworzyły jedno dzieło, które zostało umieszczone na końcu ostatniej części Biblii hebrajskiej, czyli w Pismach. Było to spowodowane tym, że zawarte w tych księgach treści w dużej mierze powtarzają to, co już zostało napisane w księgach Samuela i Królewskich. Tłumacze Septuaginty

umieścili dzieło kronikarskie w grupie ksiąg historycznych Starego Testamentu, po Księgach Królewskich a przed Księgą Ezdrasza oraz dokonali podziału na dwie księgi. Znany nam tytuł tych pism jako Księgi Kronik pochodzi od św. Hieronima, który nazwał je „Kroniką całej historii Bożej”. Tytuł ten zresztą dobrze oddaje zakres czasowy opowiedzianych w nich wydarzeń z historii zbawienia, czyli od jej początku aż do momentu deportacji babilońskiej. Autor Ksiąg Kronik w centrum swojej historii stawia osoby dwóch władców: Dawida i jego syna Salomona. Ukazuje ich przede wszystkim jako narzędzia Bożego działania, przez które urzeczywistnia się dzieło budowy świątyni oraz organizacja kultu. Jeżeli przyjmiemy, że zasadnicza część dzieła kronikarskiego powstała w późnym okresie po powrocie z wygnania babilońskiego, a więc na przełomie IV i III stulecia przed Chr., to zawarte w Księgach Kronik nauczanie teologiczne ukazuje wiarę i sposób jej przeżywania przez naród izraelski właśnie w tym czasie. Autor tych ksiąg nauczał, że deportacja babilońska była karą, ale w żaden sposób nie zmieniła obietnic i przymierza zawartego z domem Dawida. Kiedy Persowie pokonali potęgę babilońską, pozwolili Izraelitom, zgodnie z edyktem króla Cyrusa (538 r. przed Chr.), na powrót do swojej ziemi, chociaż uczynili z ich kraju jedną ze swoich prowincji. Autor księgi Kronik, interpretując na nowo wspaniałe wydarzenia z okresu monarchii izraelskiej, pragnął umocnić wiarę i nadzieję Izraela w tym czasie, podkreślając rolę wspólnoty ludu Bożego, Prawa, świątyni i kultu, które w tej sytuacji miały świadczyć o tym, że Bóg realizuje swój plan zbawienia. Kronikarz, akcentując przymierze Boga z Dawidem i jego dynastią, podtrzymuje nadzieję na objawienie się tego, który przyniesie zbawienie ludowi Bożemu. Chodzi o nieustanne podtrzymywanie nadziei mesjańskich, które ostatecznie urzeczywistniły się w Osobie Jezusa Chrystusa. Również Księgi Ezdrasza i Nehemiasza pierwotnie stanowiły jedno dzieło, które ukazywało ponad stuletnie dzieje Narodu Wybranego po powrocie z wygnania babilońskiego. To dzięki tym dwóm księgom możemy poznać początki tego, co nazywamy judaizmem. W teologicznym centrum wczesnego judaizmu znajdowały się, poruszane przez te księgi trzy tematy: świątynia, miasto Jerozolima oraz wspólnota ludu Bożego. Najważniejszym zadaniem powracającego z niewoli babilońskiej Narodu Wybranego była odbudowa świątyni, która stanowiła widzialny znak obecności Boga pośród swego ludu.

Z tego powodu Nehemiasz, świecki reformator, zajął się odbudową Jerozolimy jako miasta świętego i stolicy judaizmu. Wraz z całą ludnością podniósł z gruzów mury miasta oraz troszczył się o jego ponowne zaludnienie. Kapłan Ezdrasz proklamował Izraelitom słowa Pisma, które następnie wyjaśniał zgromadzonym. W ten sposób podjął dzieło odnowy religijnej, zwłaszcza w dziedzinie kultu. Ezdrasz i Nehemiasz to dwaj przywódcy, których ożywiało głębokie pragnienie odnowy religijnej Narodu Wybranego po powrocie z wygnania babilońskiego. Po wypełnieniu powierzonej im przez Boga misji obydwaj zniknęli ze sceny dziejów Izraela. Ich działalność była kolejnym aktem Bożej opatrności wobec Narodu Wybranego.